

dr Jakub Żurek

POJĘCIE WKŁADU DO SPÓŁKI I RODZAJE WKŁADÓW

W pierwszej kolejności należy zastrzec, że wkłady stanowią majątek spółki. Zakładając taki podmiot każdy ze wspólników jest zobowiązany do ich wniesienia. Wkłady powinny mieć charakter realny, czyli nadawać się do prowadzenia zamierzonej działalności gospodarczej. Konkretyzacja wkładu następuje podczas zawierania umowy spółki przez wskazanie praw, które wspólnik zobowiązuje się wnieść do spółki. Dzięki temu ta ostatnia nabywa roszczenie o ich wniesienie

Generalnie wkłady dzielą się na dwie grupy. Pierwszą konstituują wkłady pieniężne, które wiążą się z transferem określonej sumy pieniężnej na rzecz spółki. Ten transfer może odbyć się na różne sposoby, np. przekazanie gotówki spółce, dokonanie wpłaty na konto spółki, czy płatność czekiem. Nie ma przeszkód, aby wpłata nastąpiła zarówno w walucie polskiej jak i obcej. Do drugiej grupy wchodzi wszystkie dobra, które nie są pieniędzmi. W związku z tym kategoria ta obejmuje szerszy zbiór desygnatów. W jego ramach wyróżnić należy: prawa rzeczowe, prawa obligacyjne i prawa majątkowe na dobrach niematerialnych.

Ten rodzaj wkładu określa się mianem aportu. W nim dużego znaczenia nabiera zdolność aportowa, która stanowi szczególny zbiór kryteriów oceny jakości świadczenia. Innymi słowy za pomocą tego kryterium sprawdza się czy dane prawo ma wymiar majątkowy, jest zbywalne i czy może zostać określona jego wartość – wówczas takie prawo może stanowić przedmiot wkładu do spółki. Podstawowymi kryteriami zdolności aportowej są możliwość przeniesienia lub ustanowienia danego prawa na rzecz spółki oraz możliwość określenia jego wartości. Są one fundamentem kapitału zakładowego i majątku spółki. Ich istnienie należy uznać za niezbędne, ze względu na cel zakładania spółki, a tym samym na fakt, że kapitał zakładowy ma realizować funkcję gospodarczą oraz gwarancyjną. Zbywalnym jest tylko takie prawo, które może być przeniesione na spółkę kapitałową w drodze czynności prawnych *inter vivos*. Kolejną pozytywną przesłanką zdolności aportowej wkładów do spółek kapitałowych jest tzw. zdolność egzekucyjna, która obejmuje nie tylko możliwość prowadzenia egzekucji z przedmiotu aportu,

ale ponadto posiada zdolność zasilenia masy upadłościowej i likwidacyjnej. Kolejną przesłanką zdolności jest okoliczność, że aport powinien dać się oszacować w pieniądzu.

W przypadku spółek kapitałowych określone dobra nie mają zdolności aportowej, więc nie mogą stanowić przedmiotu wkładu. Reguluje tę kwestię art. 14 ksh. Przedmiotem wkładu do spółki kapitałowej nie może być prawo niezbywalne lub świadczenie pracy bądź usług. Niezbywalność danego prawa wynika zasadniczo z przepisów szczegółowych regulujących to prawo. Niezbywalność oznacza, że prawa te nie mogą stanowić przedmiotu transferu na inny podmiot niejako *ex definitione*. Niezbywalnymi prawami majątkowymi są m.in. służebność osobista, prawo pierwokupu czy prawo dożywocia. Wszystkie niezbywalne prawa majątkowe nie mogą stanowić przedmiotu wkładu niepieniężnego do spółki kapitałowej. W spółce kapitałowej, inaczej niż w spółkach osobowych, gdzie jest to dopuszczalne, świadczenie pracy bądź usług nie może być przedmiotem wkładu. Świadczenie pracy należy pojmować na płaszczyźnie stosunków z zakresu prawa pracy, rzecz jasna z wszystkimi tego konsekwencjami. Natomiast świadczeniem usług będzie wszystko to, co będąc świadczeniem nie mieści się w sferze stosunków z zakresu prawa pracy. Mowa tu przede wszystkim o czynnościach, które można by wykonać na podstawie umowy zlecenia, umowy o dzieło.

Wkładom niepieniężnym do spółek osobowych prawodawca nie stawia surowych wymagań. W gruncie rzeczy w odniesieniu do większości współników tych spółek, ustawodawca nie wprowadza żadnych ograniczeń co do tego, w jaki sposób powinni wypełnić swe zobowiązanie do wniesienia wkładu. Nie przewiduje też na ogół wymagań pod adresem tego, jakimi wkładami niepieniężnymi powinni wypełnić swoje zobowiązania wobec spółki. Wspólnicy spółek osobowych, których odpowiedzialność nie jest ograniczona, mogą do nich wnosić zarówno wkłady gotówkowe, jak i aportowe. Praktycznie rzecz biorąc, jest nieograniczony zakres tego, co mogą wnieść do spółki. Obejmuje on nie tylko dopuszczalne w spółkach kapitałowych prawa zbywalne, ale również niezbywalne. Te ostatnie nie są na spółkę przenoszone, ponieważ sprzeciwiałoby się to istocie tych praw. Wkłady te są wnoszone konstytutywnie, czyli ustanawiane na rzecz spółki. Wkłady do spółek osobowych mogą być wnoszone na własność lub do korzystania. W tym ostatnim przypadku upoważnienie do używania przedmiotu aportu może być udzielone na czas nieoznaczony albo zostać ograniczone

w czasie. Do minimalnych warunków, jakie należy postawić wkładom niepieniężnym wnoszonym przez wspólników spółek osobowych ponoszących nieograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania, należy zaliczyć co najmniej: możliwość rozporządzenia wkładem na rzecz spółki (przeniesienia go lub obciążenia swego majątku poprzez ustanowienie nowego prawa) oraz posiadanie przezeń wartości ekonomicznej. Obok wkładów, których przedmiotem są dobra materialne i niematerialne, wspólnicy spółek osobowych mogą wносить usługi. Przedmiotem usług mogą być różne świadczenia czynienia niepolegające na daniu. Pojęcie „usług” mieści w sobie świadczenia produkcyjne, związane z uczestnictwem wspólnika w procesie wytwarzania dóbr i usług. Aport do spółki może obejmować świadczenia polegające na czynieniu starań ukierunkowanych na zwiększenie sprzedaży produkowanych przez spółkę dóbr i usług.

Aport może okazać się problematyczny ze względu na rzeczywistą wartość wnoszonych dóbr. Zasada realnego wniesienia wkładu stara się przeciwdziałać negatywnym zjawiskom związanym z zawyżaniem wkładu niepieniężnego. W spółce akcyjnej biegły rewident ocenia wartość aportu – art. 312 ksh. Natomiast art. 14 § 2 ksh ustanawia tzw. odpowiedzialność wyrównawczą, która związana jest z zawyżeniem wartości wkładu w porównaniu do jego wartości zwykłej, a więc rynkowej. Innymi słowy odpowiedzialność wchodzi w grę jedynie wówczas, gdy wartość różnicy jest ujemna. W takiej sytuacji spółka nabywa roszczenie wyrównawcze względem takiego wspólnika, który zobowiązany jest do wyrównania spółce różnicy. Momentem istotnym dla oceny wartości aportu jest chwila, w której aport jest do spółki wnoszony a nie moment zobowiązania się do jego wniesienia. Roszczenie spółki o wyrównanie różnicy przedawnia się z upływem lat 6. W przypadku wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego mającego wady spółka może żądać wyrównania różnicy między wartością przyjętą w umowie albo statucie spółki a zwykłą wartością wkładu. Spółce przysługuje zatem wyłącznie roszczenie pieniężne, nie może ona natomiast żądać od wspólnika albo akcjonariusza naprawienia przedmiotu wkładu albo wymienienia go na przedmiot wolny od wad.

Wycena rzeczywistej wartości aportu nie jest łatwa. Nie wszystkie dobra, które wnoszą się do spółki dają się łatwo wycenić przy zastosowaniu stawek rynkowych. Stąd też na potrzeby ksh wprowadzono pojęcie wartości godziwej, która z jednej strony odnosi się do wartości zbywczej a z drugiej uwzględnia przypisywaną instytucji kapitału zakładowego funkcję ochronną realizowaną na rzecz wierzycieli. Dopuszczalne i rekomendowane jest, aby wycenę aportu pozostawiać specjalistom czyli biegłemu rewidentowi. Jednak nie we wszystkich przypadkach będzie to ekonomicznie uzasadnione, w szczególności w małych podmiotach – zwłaszcza w spółkach osobowych, w których ustawodawca pozostawił wspólnikom duży margines swobody. Koniec końców to oni określają wartość aportów. Ich autonomia jest jednak ograniczona, gdy spółka podlega przepisom ustawy o rachunkowości. Najbardziej rozbudowany system kontroli wkładów niepieniężnych jest przewidziany w przepisach o spółce akcyjnej. Wartość godziwą tych wkładów weryfikuje biegły na podstawie sprawozdania założycieli, w którym musi być podana m.in. metoda wyceny wkładów.

OPRACOWANO NA PODSTAWIE:

- T. Mróz, *Przedmiot wkładu a funkcje kapitału zakładowego*, /w:/ „Monitor Prawniczy” 2002/5;
- Z. Jara (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2020;
- J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 7, Warszawa 2020;
- R. Skubisz (red.) *Prawo własności przemysłowej. System Prawa Prywatnego*, tom. 14C, Warszawa 2017;
- S. Sołtysiński (red.), *Prawo spółek kapitałowych. System Prawa Prywatnego*, tom 17B. wyd. 2, Warszawa 2016;
- A. Szumański (red.), *Prawo spółek handlowych, System Prawa Handlowego*, tom 2A, wydanie 3, Warszawa 2019.